

Skogsstyrelsens åtgärder för att bidra till att miljömålen nås för år 2017

De åtgärder som tas upp i denna ”åtgärdslista” svarar mot regeringsuppdraget om att bistå Miljömålsrådet (M2015/214/Mm) där det framgår att:

”Myndigheterna ska ta fram en åtgärdslista som senast den 1 mars varje år, fr.o.m. 2016, ska publiceras på www.miljomal.se. Listan ska omfatta åtgärder som respektive myndighet avser att genomföra och som bidrar till att öka takten i arbetet med att nå miljökvalitetsmålen och generationsmålet. Åtgärder ska vara uppföljningsbara och rymmas inom ramen för myndighetens befintliga resurser och verksamhetsområden. Åtgärder ska genomföras integrerat i de berörda myndigheterna ordinarie processer och ska förhålla sig till andra relevanta åtgärder och program.”

Huvuddelen av nedanstående åtgärder återfinns även i den ”plan för åtgärder för perioden 2016-2019” som svarar mot regeringsuppdraget om hur myndigheten ska verka för att nå miljömålen (M2015/2633/Mm).

Skogsstyrelsen avser att genomföra följande åtgärder som bidrar till att öka takten i arbetet med att nå miljökvalitetsmålen och generationsmålet.

- Undersöka och implementera metod för effektivare styrning i det ordinarie planeringsarbetet
- Utveckla stöd till Skogsstyrelsens distriktsorganisation inför arbetet med länsvisa åtgärdsplaner för miljömålen
- Fortsätta och utvecklade sektors- och objektsdialoger
- Fortsätta och utvecklade hänsynsuppföljningar
- Se över interna arbetssättet i vilka delar behövs/finns möjlighet till anpassning till utökat landskapsperspektiv och grön infrastruktur
- Följa upp och sammanställa data om frivilliga avsättningar
- Se över och utveckla indikatorer och uppföljningsmått i Levande skogar
- Lyfta skogsproduktionens medverkan till att uppfylla miljömålen
- Utveckla miljökraven vid upphandling
- Fortsatt samverkansprocess om nyckelbiotoper

Nedan följer en kortfattad beskrivning av respektive åtgärd.

Undersöka och implementera metod för effektivare styrning och i det ordinarie planeringsarbetet

Det här ska vi göra

Vi söker en arbetsmetod/-modell där vi kan beskriva och motivera valet av inriktning och faktiska åtgärder. Vi har en process där vi successivt bryter ner

skogs- och miljöpolitiken till faktiska åtgärder men vi saknar ett systematik, en metod för prioritering och konsekvensanalys.

Önskvärt är att utifrån en miljöekonomisk metod identifiera styrmedel som styr mot rätt saker (styr mot identifierade åtgärder utifrån prioriterade miljöproblem) och mot att göra saker rätt (identifiera styrmedel som ger incitament till åtgärder med hög måleffektivitet och kan genomföras så att uppsatta mål nås kostnadseffektivt, alternativt ger incitament till utveckling av teknik och metoder som ger kostnadseffektiva effekter på sikt).

Arbets sättet kan tillämpas i två perspektiv i de ordinarie planeringsprocesserna.

- För att utveckla arbetet med framtagandet av strategipunkterna i syfte att förtydliga de fyra målbilderna i verksamhetsstrategin.
- När vi går från det övergripande dokumentet Verksamhetsstrategin (se punkten ovan) till prioriteringen i vår årliga målstyrning (fokusområden).

Så här ska vi genomföra åtgärden

En bedömning av tillämpliga styrmedel görs utifrån följande riktlinjer:

- Utgå från rådande miljöproblem och mål som är prioriterade
- Identifiera marknadsaktörerna, deras drivkrafter och eventuella barriärer - varför uppstår marknadsmisslyckande?
- Bilda en uppfattning om referensalternativet – vad händer utan förändring?
- Identifiera möjliga förändringar i vår verksamhet och hur de påverkar marknadsaktörerna
- Bedöma konsekvenserna av förändringar i vår verksamhet (miljöeffekt, kostnadsnyttoanalys, fördelningseffekter för aktörerna)

Effekt i miljön vi vill att åtgärden ska leda till

Metoden syftar till att identifiera de förändringar som ger bäst (miljö)förbättringseffekt. Resultaten blir viktiga underlag för styrelse och ledningsgrupp att prioritera var vi gör störst skogspolitisk nytta.

Åtgärden bidrar till dessa miljömål

Detta går inte att specificera här. Vår samlade verksamhet syftar till att förverkliga skogspolitiken och denna åtgärd är en procedurfråga för att prioritera i kommande ledningsbeslut i ordinarie planeringsprocesser.

Tidsplan för genomförande

2016-2017 undersöka och bekanta oss med möjlig(a) metod(er) inför VP 2018. 2018-2019 implementera och tillämpa metod inför VP 2019 och framåt.

Utveckla stöd till Skogsstyrelsens distriktsorganisation inför arbetet med länsvisa åtgärdsplaner för miljömålen

Det här ska vi göra

Arbetet ska ske i samverkan med Länsstyrelserna som ansvarar för åtgärdsplanerna för övriga miljö kvalitetsmål.

Så här ska vi genomföra åtgärden

Utveckla VP anvisningarna så att det blir tydligt hur distrikten förväntas bidra. Enheten för policy och analys tar fram ett vägledningsdokument med viktiga ståndpunkter som underlag för arbetet med åtgärdsplanerna.

Effekt i miljön vi vill att åtgärden ska leda till

Arbetet med åtgärdsplanerna förväntas landa i att ett flertal miljöförbättrande åtgärder genomförs.

Åtgärden bidrar till dessa miljömål

Levande skogar

Tidsplan för genomförande

2016-2017

Fortsätta och utvecklade sektors- och objektsdialoger

Det här ska vi göra

Skogsstyrelsen träffar varje år ett stort antal skogsföretag, organisationer och privata skogsägare. Detta sker i form av olika möten, till exempel sektorsråd och företagsbesök. Det handlar också om rådgivningstillfällen, utbildning, återkoppling av inventeringsresultat och så vidare. Stora aktiviteter är sektorsdialog och objektsvis återkoppling till yrkesverksamma.

Så här ska vi genomföra åtgärden

Genom att utveckla systematiken för att besöken ska ge bästa möjliga utväxling blir genomslaget större samtidigt som myndighetens resurser används mer effektivt. Systematisk utveckling ska ske i:

- Förarbetet och planering (syftet med mötena, vilka träffar vi, vem träffar vem, när i tid, vilka gemensamma frågor ska tas upp med mera)
- Genomförandet (ändamålsenliga delegationer, förhållningssätt, minnesanteckningar med mera)
- Efterarbetet (ta hand om åtaganden, frågor och synpunkter – vem hur och när). Analyser, slutsatser och rekommendationer i strategiskt arbete)

Effekt i miljön vi vill att åtgärden ska leda till

Arbetet med återkopplingar till yrkesverksamma av den miljöhänsyn som tagits förväntas bidra till att skapa förutsättningar för samsyn om vad som är bra miljöhänsyn, och ett ömsesidigt lärande som bidrar till utvecklade arbetssätt och i förlängningen bättre miljöhänsyn.

Sektorsdialogerna riktar mer in sig på organisationernas styrning i form av policyer och riktlinjer. Båda aktiviteterna förväntas ge en ökad samsyn om samhällets förväntningar på sektorn inom prioriterade områden och leda till överenskommelser om åtgärder för ökad måluppfyllelse.

Åtgärden bidrar till dessa miljömål

Levande skogar, Myllrande våtmarker, Levande sjöar och vattendrag, Bara naturlig försurning

Tidsplan för genomförande

2016-2019

Fortsatta och utvecklade hänsynsuppföljningar

Det här ska vi göra

Fortsätta arbetet med hänsynsuppföljning av skogsbrukets miljöhänsyn vid avverkning. Den nya hänsynsuppföljningen ska visa vilken miljöhänsyn som tas vid föryngringsavverkning. Uppföljningen görs i ett representativt urval av föryngringsavverkningar. Efter avverkningen kommer inventerarna tillbaka för att göra om datainsamlingen. De samlade uppgifterna skapar då statistik över vilka miljövärden som fanns före avverkningen och skogsbrukets hänsynstagande i samband med avverkningen.

Så här ska vi genomföra åtgärden

Uppföljningen görs i ett representativt urval av föryngringsavverkningar. Objekten lottas fram och de enskilda inventeringsuppgifterna omfattas av sekretess. Efter avverkningen kommer inventerarna tillbaka för att göra om datainsamlingen. De samlade uppgifterna skapar då statistik över vilka miljövärden som fanns före avverkningen och skogsbrukets hänsynstagande i samband med avverkningen.

Effekt i miljön vi vill att åtgärden ska leda till

Resultaten ska användas till statistik och vid uppföljning av de skogs- och miljöpolitiska målen, till exempel Levande skogar. De ska också kunna användas i analyser av vad som brister respektive fungerar bra i hänsynen och orsaker till detta. Den nya hänsynsuppföljningen består av två delar med olika syften. Den ena delen handlar om att ta fram statistik genom insamling av data i fält. Den andra handlar om objektsvis återkoppling med hjälp av bilder från helikopter och flyg, för lärande och bättre framtida hänsyn. Ambitionen är att det nya systemet ska bli en grund i en fortsatt utvecklings- och läroprocess för allt bättre hänsyn.

Åtgärden bidrar till dessa miljömål

Levande skogar, Levande sjöar och vattendrag, Myllrande våtmarker och Ett rikt växt- och djurliv.

Tidsplan för genomförande

2016-2019

Se över internt arbetssätt- i vilka delar behövs/finns möjlighet till anpassning till ett utökat landskapsperspektiv och grön infrastruktur

Det här ska vi göra

Arbetet med grön infrastruktur innebär att helheten i landskapet behöver beaktas i större utsträckning än tidigare för att säkerställa ett fungerande landskap. Sektorer och ägoslag möter varandra och samarbetet med ett landskapsövergripande perspektiv behöver växa och utvecklas. Skogsstyrelsens verksamhet och arbetssätt bör ses över i syfte att kartlägga områden där arbetssätt och metoder kan behöva utvecklas för att möta behovet av ett landskapsperspektiv.

Så här ska vi genomföra åtgärden

Genomföra en översyn av hur landskapsperspektivet tillämpas i Skogsstyrelsens verksamhet och arbetssätt.

Effekt i miljön vi vill att åtgärden ska leda till

Syftet med ett utvecklat landskapsperspektiv och arbetet med Grön infrastruktur är att på sikt skapa fungerande landskap för biologisk mångfald och samtidigt främja de olika ekosystemtjänsterna.

Åtgärden bidrar till dessa miljömål

Levande skogar, Myllrande våtmarker, Levande sjöar och vattendrag, Bara naturlig försurning

Tidsplan för genomförande

2016-

Följa upp och sammanställa data om frivilliga avsättningar

Det här ska vi göra

Det finns behov av inventering och sammanställning av data om frivilliga avsättningar. Detta motiveras utifrån att Miljömålsberedningen föreslår ett ökat åtagande för skogsbruket avseende frivilliga avsättningar i kombination med att fler avnämare vill veta mer om de frivilliga avsättningarna.

Aktiviteterna är baserade på en förstudie som gjordes 2013 – behov av fortsatta uppföljningar av frivilliga avsättningar. Erfarenheterna från tidigare uppföljning pekar framförallt på problem med styrning och prioritering.

Fältinventering bedöms även i framtiden vara den huvudsakliga indatakällan när det gäller kvalitet i de frivilliga avsättningarna. Därutöver pekas på en rad utvecklingsområden när det gäller nyttjande av andra datakällor t.ex. fjärranalys, skogsbrukets egna uppgifter och riksskogstaxeringen vid SLU.

Ökade (indirekta) krav på kvalitet m.m. i uppföljning och senare utvärdering kan i sig bli styrande för markägarens val och därigenom på ett sätt minska graden av frivillighet. Å andra sidan innehåller skogspolitiken inte enbart en frivillighet utan också ett sektorsansvar där ytterst markägarna förväntas ta ett stort ansvar för att t.ex. genom avsättningar bidra till att uppnå miljömålen.

Så här ska vi genomföra åtgärden

Intervjuundersökning, fältinventering, analys av data. Jämt fördelat mellan åren.

Publicera relevanta resultat som underlag för utvärdering av miljömål.

Effekt i miljön vi vill att åtgärden ska leda till

Frivilliga avsättningar är en viktig åtgärd för att uppnå flera av preciseringarna för Levande skogar. De nya etappmål som tas fram ska tydliggöra de samhällsförändringar som är nödvändiga för att vi ska nå målen. Det pågående arbetet med en strategi för en långsiktigt hållbar markanvändning kommer sannolikt att beröra även de frivilliga avsättningarna.

Åtgärden bidrar till dessa miljömål

Avsatta arealer bidrar till Levande skogar. Kvalitetsmässigt bidrar avsatta arealer till många fler miljömål, exv. Levande sjöar och vattendrag, Myllrande våtmarker och Ett rikt växt- och djurliv.

Tidsplan för genomförande

2016-2019

Se över och utveckla indikatorer och uppföljningsmått i Levande skogar*Det här ska vi göra*

Regeringen uppdrog 2016 åt miljömålsansvariga myndigheter att göra en översyn av befintliga indikatorer för miljö kvalitetsmålen och Generationsmålet. Med tydliga indikatorer kan utvecklingstrenden i förhållande till målen följas löpande.

Projektet Indikatorutveckling Levande skogar ska sammanställa kunskap om ändamålsenliga indikatorer för Levande skogar och befintliga indikatorer ska utvärderas. Vid behov ska nya funktionella och mätbara indikatorer utvecklas samt möjliga datakällor föreslås.

Så här ska vi genomföra åtgärden

Dialog och samverkan är av central betydelse i arbetet som ska drivas i projektform. Under projektets första del sammanställs kunskap om ändamålsenliga indikatorer och relevanta mått för Levande skogar. Befintliga indikatorer och mått utvärderas. Under projektets andra del föreslås vid behov nya funktionella och mätbara indikatorer och mått att utveckla samt möjliga datakällor.

Effekt i miljön vi vill att åtgärden ska leda till

Den önskade effekten är att identifiera relevanta och långsiktigt hållbara indikatorer och öka förståelse och engagemang för att förbättra måluppfyllelsen av Levande skogar.

Åtgärden bidrar till dessa miljömål

Levande skogar

Tidsplan för genomförande

2016-2017

Lyfta skogsproduktionens medverkan till att uppfylla miljömålen*Det här ska vi göra*

Skogsstyrelsen har tagit fram en sammanhållen beskrivning av situationen när det gäller skogsproduktionen i svensk skog i form av en kunskapsplattform. Den beskriver 13 områden med betydelse för skogsproduktionen, exempelvis förnygring, gödsling och åtkomst av skogsmark. Efter att kunskapsplattformen slutfördes i början av januari 2016 har Skogsstyrelsen påbörjat en process med skogssektorns intressenter för att utveckla arbetet med skogsproduktion.

Så här ska vi genomföra åtgärden

Vi avser att i dialog med sektorns intressenter utveckla en process som stimulerar ökad produktion.

Effekt i miljön vi vill att åtgärden ska leda till

Bidra till att ekosystemtjänsten hållbar skogsråvara bibehålls och ökas. Det medger en god hushållning med naturresursen skog som i sin tur kan ge förutsättningar för att andelen förnybar energi och byggmaterial kan öka. Skogsråvara är en av många ekosystemtjänster i skogen.

Åtgärden bidrar till dessa miljömål

Åtgärden bidrar till Generationsmålet, Levande Skogar och Begränsad klimatpåverkan.

Tidsplan för genomförande

Dialogen för utformning av fortsatt process initierades vid ett möte med sektorn innan sommaren 2016 och kommer att konkretiseras under hösten 2016.

Utveckla miljökraven vid upphandling*Det här ska vi göra*

Vår egen omvärldsanalys poängterar utvecklat hållbarhetsarbete och förtydligad ambitionsnivå. I vår Verksamhetsstrategi står att ”Vi minskar vår klimat- och miljöpåverkan genom ökad andel fossilfria transporter och energieffektivisering samt hållbar upphandling.”

Via de upphandlingar vi gör kan vi ställa olika typer av miljökrav på de produkter och tjänster vi köper.

Mycket händer och är på gång inom detta område och vi behöver dels hålla oss á jour med förändringarna och dels utveckla arbetssättet kring hur vi ska ställa och följa upp miljökrav vid våra upphandlingar.

Regeringen genomför för närvarande det hittills största lagstiftningsarbetet under denna mandatperiod. Tre direktiv ska bli till nya upphandlingslagar. Krav på att offentlig upphandling ska utgå från ett livscykelperspektiv kommer i ISO standarder. En ny myndighet, Upphandlingsmyndigheten är bildad. Naturvårdsverket har till uppgift att vägleda övriga myndigheter även i upphandlingsarbetet.

Så här ska vi genomföra åtgärden

Representant på upphandlingsfunktionen går med i myndighetsnätverket ”Hållbar upphandling och avtalsuppföljning” som Naturvårdsverket håller ihop.

Processplan för hur vi ska ställa relevanta miljökrav vid upphandling upprättas av upphandlingsfunktionen. Åtgärder på kort och lång sikt ska också gälla för direktupphandlingar som görs av beställare ute i landet.

Effekt i miljön vi vill att åtgärden ska leda till

Bidra till ett hållbart samhälle.

Åtgärden bidrar till dessa miljömål

Beroende på vad den enskilda upphandlingen gäller så inverkar kraven på flera olika miljömål.

Tidsplan för genomförande

2016-2017

Fortsatt samverkansprocess om nyckelbiotoper

Det här ska vi göra

Syftet bör vara att utveckla arbetssätten med nyckelbiotoper och att skapa ökad samsyn om hur vi ska göra detta. Vi behöver även prata mer om olika aktörers ansvar och vilka förväntningar som finns. Det är viktigt att arbetet sker i samverkan mellan myndigheter, skogsbruk, ideella organisationer, forskning och certifieringsorganisationer.

Så här ska vi genomföra åtgärden

Följande områden är särskilt viktiga att arbeta med:

- Möjligheter till förstärkt och riktad inventering i landet för att få bättre kunskapsunderlag.
- Möjlighet till fortsatt kompetensutveckling hos inventerare och annan skoglig personal inom både myndigheter och skogsbruk.
- Kommunikation och dialog, om ansvar och förväntningar på olika aktörer mellan företag, skogsägare, myndigheter och övriga berörda aktörer

- Tillämpningen av nyckelbiotopsbegreppet och utveckling av kompletterande metoder för att få kunskapsunderlag i nordvästra Sverige

Effekt i miljön vi vill att åtgärden ska leda till

Ökad kunskap om var i skogslandskapet det finns biologiskt särskilt värdefulla miljöer som är viktiga för arbetet med bevarandet av biologisk mångfald.

Generellt sett kan nyckelbiotoper enligt forskningen ses som ”hotspots” för arter och strukturer i skogen. Särskilt gäller detta volym död ved, diversitet av död ved, totala antalet arter kärlväxter, mossor, lavar och tickor liksom antalet rödlistade arter. Att avsätta nyckelbiotoper är ett kostnadseffektivt sätt att skydda rödlistade arter. Resultaten från projektet Uppföljning av biologisk mångfald stödjer slutsatsen att nyckelbiotoperna har rika förekomster av signalarter och andra rödlistade arter.

Åtgärden bidrar till dessa miljömål

Levande skogar, Ett rikt växt- och djurliv.

Tidsplan för genomförandet

2017-

Åtgärder från 2016 års lista som fortsätter även 2017

- Implementera och vidareutveckla målbilder för god miljöhänsyn
- Verka för ökad tillämpning av hyggesfritt skogsbruk
- Verka för ökad omfattning av kompensationsåtgärden askåterföring
- Genomföra åtgärder utifrån informationsbehov för god miljöhänsyn
- Ta fram rapporten *Ekosystemtjänster från den svenska skogen – status och påverkansfaktorer*
- Genomföra en förstudie för att samla kunskap om gallringens miljöpåverkan
- Konkretisera målsättningen för ädellövskogens omfattning och innehåll samt undersöka möjligheten att göra en nationell kartering av ädellövskog
- Minska myndighetens utsläpp av koldioxid och öka andelen fossilfria transporter